

În de dâne ori în septembra: Joi-a-si
Domineca; era cându va preținde în-
portanța materialelor, va fi de trei, și
de patru ori în septembra.

Pretiul de prenumeratiune,
pentru Austria:

pe anu întregu 8 fl. v. a.
„ diuometate de anu 4 fl. v. a.
„ patraru 2 fl. v. a.

pentru România și strainatate:

pe anu întregu 12 fl. v. a.
„ diuometate de anu 6 fl. v. a.

ALBINA

Telegramu.

Carlovetiu, 8 nov. 4 ore 10 min. d. m.
Dificultandu-se interesele stipulate,
ceruram deslegare ministeriale tele-
grafica. Astfel cau' a primirei fon-
duriilor suferă intardiare de către va-
dile. Babesiu.

Pesta, in 9 noiembrie 1872.

Ori cum o succese si invertesc publicistică guvernamentală maghiară, cu „P. Ll.” si „P. N.” in frunte, in facia faptelor ea se nimicesce si in fine si ea recunoscă că, statul Ungariei in miseriā financiară intrece pana si pre Turcia. Consecintă naturale este că acestu statu are celu mai slabu creditu in lume. Acăstă este cau' că ministriul maghiar de finantie, necapetandu imprumutu colosală sumă de 100 de milioane, e constrinsu a contrage, — prin midilocarea agentilor jidovi caror' li se dă provisjone căte de 5—6 fl. afara de remuneratiunea regulata, — a contrage unu imprumutu de 40 de milioane pentru a cărpă si acoperă celu pucinu deficitulu pre anul 1873. Din aceste 40 de milioane biția tiéra nu capeta insa de cătu 75%! In adeveru trista situatiune finanziara acăstă, trista casi pre timpulu acelei regi maghiari, care in midiloculu desordinei si totalei ruine finanziare, nici pentru a-si cumpără incalziminte nu mai avea bani. Diferintă e numai că guvernul de astadi e mai rafinat si o scie duce cu mintiu'a.

Altu obiectu ce preocupa opiniunea publică este proiectul de lege pentru organizarea municipalității capitalei si respektive impreunarea orasialor Pesta, Buda, Buda-vechia si insulă Margaretei intr-unu municipiu. Guvernul si cu asta ocasiune si-a doveditul liberalismulu prin introducerea voturilor virile si in capitală tierii. —

Comitetulu partidei activistilor din

Ardélu a subternutu ambiloru Metropoli ai nostri o reprezentatiune, in care ii rōga a luă iniciativă pentru convocarea unei conferintie naționali. Reservandu-ni a publică in nrulu viitoru acăsta reprezentatiune precum si reportul numitului comitetu catra publicul romanu, estragemu acă parerea comitetului in privința modalității conchiamării congrusului; a nume comitetulu propune a se conchiamă la congresu:

1. toti fostii membri ai congreselor naționali din 1861 si 1863, si pre langa acesti-a 2. a tramite fie-care jurisdicțiune politica prin clubul ei naționalu căte 2—3 membri acreditați. 3. a se invită si deputati romani, ce vor fi aleși pentru dieta, cugetandu că acăstă modalitate de o parte ar probă bună intilegere, ce domniā mai nainte in națione si intre conducatorii ei, ar exprimă increderea in barbatii, cari au promovat cau' naționala si in actele loru; era de alta parte ar avé ocasiune a reprezentă națione in congresu atâtă intilegintă a cea vechia si experta in causele naționale, cătu si o sucreștința nouă a ei.

Guvernul Prusiei nu se pré grăbesce a luă mesurile necesarie pentru a crea in Camer'a trentorilor de magnati, a asia numitilor junkeri, o majoritate suficiente in favoreala legii pentru cercuri. Elu astăpta, precum se dice, ca proiectul de lege representandu-se, in forma nouă, camerii deputatilor, de locu la incepulum nouei sesiuni, să se votedie de nou, sperandu că astfelu se va poté midloci o complanare amica cu domnii imbuibati si desmerdati din sudorile poporului. —

Alegerea de presedinte alu Republiei in statele unite din America s'a intemplatu in 5 nov. Resultatulu e, precum s'a potutu prevede, că Grant s'a realesu cu o imensa majoritate. — Acăstă

alegere e prim'a, de două-spre-dice ani in cōcia, la carea au luat parte totale statele unite cari sunt astazi intr'unu număr de 37, nesubtintegendu teritoriale si districtulu Columbei. Operatiunile electorale s'au facutu in totale statele cu o regularitate si in ordine exemplară, in midilocul unei poporatiuni de 40 mil. locuitori, dintre cari celu pucinu 6 milioane de alegatori au luat parte la alegere.

Fericitul statu republican! La noi in nefericit'a Ungaria la singuratele alegeri de deputati ieu parte numai 2—3 milii de ȣmeni si se'ntempla batai crancene si spargeri de capete, pentru că in midilocul coruptiunii si demoralizatiunii pana si justitia s'a cufundat in noroiulu murdarilor influențări si brutalelor asupriri a poporului, — o abnormitate ce essiste numai in statul guvernaturi si impinsu spre perire — de „barbarii moderni.”

**Cine e, si unde jace ascunsu
misielulu?**

Nu mai incapsu indoiela, că inamicii de moarte ai nostri, prin cei misiei ai nostri, prin Judii din singurul nostru, tindu a ni infișe cutiu in peptu.

Am aratat — nu o data, cum unulu, sădora mai multi d'asti-a in companie, abusădia de „Romanul” din București; am aratat cum totu acea scănavia de ȣmeni se folosesc candu de unu astădu de alta fōia romana de din cōci, pentru d'a-si vome veninul seu afurisit in contra noastră; — avem casuri, unde astfelii de ticalosi pre unii teneri si si pre unii betrani pana intru atâtă ii-au inveninat si fanatisatu in contra-ne, in cătu aceia au jurat că in vieti a loru nu vor celi „Albina,” si nici n'o ceteșeu, insa la tōta ocasiunea o batjoarescu si injura, mai vertosu cu argumentele că urma politica — nu naționale ci personale si confișuale!

Totu acestei-a — cu său foră soirea loru, spre tōta intemplarea din indemnul unor

Prenumeratiuni se facu la toti dd. corespondinti ai nostri, si de a dreptulu la Redactiune Stationagasse Nr. 1, unde sunt a se adresa si corespondintele, ce privesc Redactiunea, administratiunea sau speditură; căte vor fi renfrante, nu se vor primi, era cele anonime nu se vor publica.

Pentru anunțe si alte comunicatiuni de interesu privat — se respunde căte 7 cr. de linie; repetările se facu cu pretiu scăditu. Pretiul timbrului căte 90 cr. pentru una data se antecipa.

FOISIÓRA.

Cau' stipendistilor la noi.

Cau' stipendistilor la noi dupa mine e un'a din cōziunile naționale vitale. Necesitatele timpului, venitorul Romanismului ne invita a ne ocupă cu tōta seriositatea de dens'a...

Noi suntemu seraci. Patri'a ni e seraca, seraca de fontanii pentru adaptarea culturii si literaturii naționale, seraca de institute de instrucțiune si educatiune, si cu deosebire suntemu seraci — de o universitate; trei milioane de Romani n'avem una unică universitate romana, unu unicu Parnasu unde să ne potemu cultiva generatiunile regeneratore de națione, unde să ne potemu crește apostolii sciintielor.

Totu seraci a in care inotămu, la forte pucini ni permite a ni poté crește copiii pre la institutie straine bune.

In facia acestei precarie stări, este o no-roire, pentru presentul si venitorul nostru, că inca de multu incepura a se crea ici si călătore una fondatiune de stipendiu.

Cătu de salutarie, cătu de binesfăcătorie sunt astfelii de institutiuni pentru prosperitatea naționale si a venitorului Romanismului, nu poté să nu fia destulu de priceputu fie-carui Romanu.

Acelu buchetu de flori desfătătorie, cu cari alte naționi se mandrescu prin reporturile anuale de la scōlele superioare, la noi Romanii austriaci, iu aflămu compusu din totalitatea junimei academice romane, de pre la universități si politehnice straine. Si din acestu contingentu — micu in raportu cu numerul nostru — cea mai mare parte sunt stipendisti. Credu-

deci că cau' acestor'a merita una mai mare atenție din partea noastră; căci una mare parte din sarcin'a venitorului nostru jace pre umerii acestor'a. Archivele diteritelor fondațiuni de stipendiu ni spunu că, cea mai mare parte din lamur'a inteligenției noastre de astazi, ce ne bravăza inflorirea romanismului, e fructul acestor fundatiuni. Consecintă ne indreptăsesce a asteptă si pre venitoru inca mai imbucurătorie fructe; de aceea eu credu a fire nu foarte calde de a ne ocupă cu tōta seriositatea de stipendisti nostri.

Unu gradinaru bunu tindu a si imbunătății gradin'a sa mai multu calitativu, de cătu cantitatativu. Numai atâtă pomi plantăza in dens'a, căti crede conformu condițiunilor sale a poté cultivă bine. Elu scie că arborele ca si stratulu, numai atunci i produce fructe excelenti si imbucurătorie, déca au nutrementu suficiente. Diligent'a sa si-o îndrăptă spre a li dă cultur'a cuvenita, si acăstă o regulăza dupa influențele timpului.

Cam acăstă modalitate ar trebui — dupa mine — să urmeze si națione romana cu stipendisti sei.

Ne potemu mandri că avem unu numeru frumos de fundatiuni stipendiare, numai cătu cam pre la tōte domnesce unu felu de multomania, placerea de a numeră stipendisti multi. Unu usu reu acăstă, care ar trebui stirpitu. Nu sum contra numerului stipendiilor; dar acăstă ar trebui inainte de tōte să-lu facem penitente de dotatiuni. Să avem cătu de multi stipendisti, numai toti săfia — dupa trebuintia, bine dotati.

Unu economu d. e. poté să prepare cu unu pontu de carne mancare pentru două lucratori ai

sei, dar totu din asta cantitate poté si pentru 4, 5. Diferintă iuse va fi că cei două se vor sătură bine, la lucru vor face progresu imbucurătoriu, cei din urma abia si-vor alină unu picutu fōmea, si nici nu vor incepe bine la lucru, fōmea li va sta după capu! De sporu la lucru nu e vorba; si nici nu e de mirat, că cătōtē scientiele medicale ne invetă, că unde lipsesc alimentatiunea corpului, acolo lipsesc potere, voi'a chiar pentru labore, insufletirea, entusiasmul pentru o inordare nobile — atâtă fizica, cătu si spirituale. Cei dantai vietuescu, cei din urma vigetăza, urindu-si mai multu dilele vietii.

Asi si cu stipendiale.

Una fondațiune, să punem că poté distribui pre anu pentru stipendiu — o suma de 1000 fl.; cu asta suma poté avé d. e. 5 stipendisti la cutare universitate, cu căte 200 fl. si poté avé 2 stipendisti cu căte 500 fl. Diferintă va fi access, că cei din urma vor reesi bine in decursulu anilor de studiu, vor produce rezultate imbucurătorie, ér' după finire vor si fie-care barbatu la loculu seu; vo facilită promovarea binelui națiu ei, vor si ageri aperatori ai causei romane. Cei d'antai ambitionati de a-si fina studiale, poté vor indură cu tarfa unei anime june, tōte calamitățile, tōte lipsele si suferințele in decursu de 5—6 ani; finindu-si iuse in a-cestu modu vegetativ studiale, déca nu-si vor fini totu una data si vieti, multu nu va trece, căci poterile june sunt desecate, fundamentul ruinării vietiei sale si-lă pusu pre timpulu studiilor; si astfelii in locu de fructe si folos, națione are perderi si daune.

Mi se va dice: Ei bine, dar stipendiale sunt chiar după conceptu, numai subsidia, ér' nu intră susistentă unui teneru. — Asi e, aginti secreti ai domnilor stepanitori, fac lume servită acestora, subsependu moral'a si increderea si facendu neposibile o luptă solidară compactă in contra planurilor infernali de impilare si nimicire naționale.

Dar — acești sierpi naționali, ce acușe se tereiesc pe sub ierba si priu tufe, acușe esu la lumin'a dilei ca să scăpă in pelea loru peștrita si să amagișească pre copiii nostri politici, — aceste spureate bidiganie veninose — nu se multumesc cu rol'a loru diavolesc ce o jocă la noi a casa, ci ei — mergu de se prezinta in acăstă facia, cu acesta negru scopu si naințea publicului strainu, — firesc, pentru ca misișietălor loru de a casa să-si afle confirmarea si să-si asigure efectul si prin influență din afara!

De multi ani, am poté dice de la 1850 si pana astazi, „Wanderer“ din Viena a fostu mai vertosu organulu strainu, la carele acei sierpi veninosi, acei Judi foră de lege, si-au cautat si — dorere — să astănu refugiu, armă minciunei si perfidiei.

Am poté dice, că „Wanderer“ este campulu istoricu, pururiș deschisu miserabilor nostri, pentru de a-si versă balele si veninul loru a supr'a noastră. Aci mintiu'a, cu cătu va fi mai mare si mai neruinată, cu atâtă astăpar' că mai buna primire!

Nu ne-am mirat de acăstă la 1850 si 51, cind „Wand.“ urmă cu totul alta directiune politica de cătu romanii; nu ne-a surprinsu nicăi la 1865, cind „Wand.“ tinea cu deákistii: ne mirămu inşa astădu cind „Wanderer“ mai preste totu lupta totu in directiunea intru carea si noi luptăm; unde noi acușe acușe lui cităm si imităm ca pre o autoritate; — unde cu unu cuventu, avem pre aceasi contrari si ii combatem cu acelesi arme!

Si de aci este că noi, astă data, pre „Wanderer“ ilu tienem si mistificat, amagit, de vr'unu sierpe afurisit, ce i s'a furisit in sinu!

Si la 1850 si 51, „Wand.“ inca a fostu mistificat, tienendu-ne pre noi de rebeli, ér' pre Bach, cu pre patriarhulu Raciacicu si pre eppu Panta Jivcoviciu, de ȣmeni liberali si ai ordinei;

numai cătu la Romanu alteum trebuie să concepem lucrul. La noi cam de comună stipendiale sunt unio'a fontana de subsistentia. Este cunoscutu că intre primele condițiuni de concurență după unu stipendiu, este paupertates, prin urmare acel'a e preferită intre alte condițiuni egale, care e in stare a documenta cea mai mare paupertate.

Si cari sunt aceia la noi? Sunt — cei ce nu au a casa nemica, a caroră susistentia dar e pendente singură numai de la acelu stipendiu! Acăstă impregiurare trebuie luata in deplină si serișoasă considerație la statorirea tuturor stipendialor.

Una alta impregiurare ponderosa, ce la formarea stipendialor ar trebui să nu se trăea cu vederea — este: perpetua schimbare a relațiilor sociale, schimbarea timpurilor, si cu deosebire prin acelu urbi, pre unde respectivii si fac studiale. Scumpșteia crește din dia in dia preste totu loculu, cu o repediune neoredebile. De acăstă ar trebui să se tienă mereu contu. Dorere vedem, că nu asi si intempla, după cătu sum informatu, nici la o fundațiune. Formarea stipendialor conformu acestor impregiurări ar fi un'a din primele recerintie.

Mai la vale voiprobă prin date positive, prin cifre, sum'a suficientă pentru unu studinte bine crutatoriu. Aici nu esprimu numai dorintă, ca tōte on. noastre comitete, directiuni ori comisiuni, in man'a carora e pusa administratiunea si dreptulu de distribuire de stipendiu, să aiba totu de un'a in vedere impregiurările atinse, adaugendu forte bine nimerit'a observatiune a dlui Macelariu și, scopulu stipendialor nu este ca pre tenerii nostri, intoreandu-se de la studiu, să-i înormentăm, ci ca aceia să fie membri folositori naționale...

si la 1865 si 66 „Wanderer“ in contra nostra a fostu preocupat credindu elu, ca deákstii au cele mai bune scopuri patriotice si umanitățe, er noi — am fi complotandu in contra acestora: nemica din acestea n'a fostu adeverat; „Wand.“ a fostu celu amagit si de aceea astazi a pornit pre alta cale, pre calea pre care noi mergem — de 25 de ani si mai bine!

Si totusi „Wand.“ se face organulu celor mai nerusinate denunciar si mintiuni tendențioase in contra nostra, mintiuni — de-ti stă mintea pre locu!

In nrul 56, in adres'a nostra catre „Romanul“, noi am citat dintr'o corespondintia din Clusiu in „Wand.“ expresiuni si insinuatii, de cari fie-care romanu de onore, macar de care partita politica s'ar tinea, a trebuitu se se intregiesc, si noi am disu atunci, ca acele cuvinte — nu este romanu, care se le păta roști intr'o societate romana onorabile, fors ca se fia scuiptat dreptu intre ochi!

Dar — ce li pasa fescliturelor din tufa, sierpilor ascunsi in ierba — de acăsta sentinta a inimii indignate. Cu cătu mai multă dore mintiun'a si intam'a, loru cu atatu mai multă placere, mai multă curaj! inspira!

Éta exemplu.

Despre emendamentul la adresa, pre care in siedint'a Camerei ung. din 11 opt. l'au sub-sternutu deputatul național Part. Cosma, noi in nrul 78 am scrisu din cuventu in cuventu acestea:

„Diu'a de ieri, atatu in cas'a reprezentativa, cătu si in Delegatiunea ungurăscă — ni arăta pre romani miscandu-se.

În Cas'a reprezentativa romani, patru la numeru, Romanu, Bonciu, Ant. Mocioni si Cosma, prin cestu din urma propusera unu adausu la adres'a catre tronu, intru interesulu deslegări de nou, spre multumirea comună a causei de naționalitate, si asemenea pentru regularea uniunii cu Transilvania.

Duii Cosma si Bonciu așteptau cu multu zel acăsta propunere, carea insa de si eră utilizata cu o mīia de cercuscriptiuni, reserve si cautele, — sub diferite preteste violente — de stang'a nu fă sprinținită, er de dreptă fă chiar combatuta si — cadiu, ca și totă propunerile de asemenea natura ale romanilor! —

Cevasi mai pe largu si mai critici ne-am pronuntat a supr'a discursului duii P. Cosma in nrul 80, unde-lu reprosuseram, facendu-i — éta care preambulu:

„Am amintit la rondul nostru, ca patru dd. deputati naționali, intru interesulu naționalitătilor si limbelor nemagiare, si resp. alu romanilor din Transilvania, au propus unu emendament la adres'a casei deputatilor, pre care l'au aperat si recomandat dlu deputat Partenia Cosma.

Am spus si aceea, că — acelu emendamentu, sa respinsu de cas'a întrăga, fors ca unul măcar dintre deputatii magiari si magia-

roni se se fia incercat a-lu combate in meritu seu.

Discursulu duii P. Cosma, cu carele densu a presentat Camerei acelui emendamentu, desu este modelu de retorica si finetia politica, din punctul de vedere alu argumentelor reali, convingerioare, atatu insa este de cumpenitoriu, in cătu — nu ne mai mirămu, că si deákstul Pulzsky Ferenz, si opositiunalul estrem Irányi Daniel, pentru ca se scape de necesitatea convictioni morale, carea impunea primirea acelui emendamentu, si-luara refuzi la unele exceptiuni in forma — celu datat pretestandu absurdulu, că astfelii de emendamentu essentiale, dupa-ce o data proiectul de adresa s'a primitu in generalitate, n'ar mai poté se fă admis la desbaterea specială! — er dlu Irányi pretestandu că, stilizarea lui ar fi pră complicata si minutiōsa!!

Toamai aceste considerante si a nume valoare instrinsecă a amintitulu discursu, ni impune detorinti'a de a-lu aduce la cunoștința marului publicu naționale.

Cine acum in aceste scurte, dar chiare si luminate apretiari ale acelui emendamentu si ale discursului duii Cosma — cine va poté se afle vr'o displacere a nostra, vr'o reprobare si desconsiderare, său chiar condamnare din partea nostra a acelui emendamentu si a discursului duii Cosma, carui din contra noi i atriburam o valoare multă cumpenitoriu si unu meritu intrinsecu impunitoriu!

Si totusi éta ce se scrie lui „Wanderer“ — er int'o corespondintia din Clusiu, in nrul seu din 30 octovre.

Premitiendu — ceea-ce si noi am spusu, că acelu emendamentu a fostu corespondintorii si necesariu, si că totu si s'a sprinținit de nime dintre magiari, renegati si reactiunari, ci numai de serbi Mileticu si Maximovicu, — apoi continua astfelii:

„Si cu tōte acestea „Albina“ a aflat de bine, er a indreptă unu atacu de ale ei de tōte dilele in contra discursului duii deputat Cosma. Că ore „Albina“ prin o astfelii de pasire malitiosa, si va folosu să stricatu causei comune, — nu e greu de priceputu. Atât'a insa noi potem să reflectăm pre „Albina“ si pre redactoare ei, in celu mai naltu gradu inteliginte, („höchstintelligenten“) ca — să tienă mai multă in vedere cauza, de cătu persoanele interesate. Dupa modulu de pana acuma, ea cu greu va duce-o departe. Nemică nu se resbuna asiā de tare, ca si nemarginită si pretinuire carea menata pré de parte, degenera intr'unu felu de nerusinare. —

Da, domnilor de la „Wanderer“, da, — nu unu felu de nerusinare, ci de infamia este, a aduce despre noi, despre tienut'a nostra in cauza emendamentului celor 4 deputati romani si facia de discursulu duii Cosma, o sentint'a ca acăstă, basata pre mintiuna, invidia si reutate.

Numai unu omu efrontu de mincinosu, numai unu spiritu ce dintr'unu marsieu mo-

tivu de invidia său pentru cascigu s'a vendutu contrarilor si s'a despoiatu de tota onoreea si demnitatea, — numai unu atare a potutu fi capace de atat'a infamia si de o cutesare atat'a de órba!

Si „Wanderer“ este viptim'a unui atare omu, unui *Juda Iscariotu*.

Asă o patiescu de multe ori ómenii, uneori foile, si — pre cum se scie, chiar si domitorii!

Acăstă este nefericirea lumii. De aceea este meritu atat'a de mare, candu cei de influență publică sciu să se ferescă de astfelii de vi-pere veninose, de astfelii de diavoli in pele de omu! —

Convocare.

Din incredintiarea comitetului central alu reuniunei politice romane din Bihor, prin acăstă avemu onore a invită pre toti romanii din cotoiu acestă la o adunare generală ce se va tienă la 18 noembre a. c. st. n. in localitatea sub-scrisului presedinte, strad'a episcopului romanu, său la casu de lipsa, in sal'a otelului „Arborele verde.“

Obiectul consultării va fi: modalitatea cum ar fi de a se introduce limb'a romana de oficiala in comunele romane-sci din comitatul.

Orade, in 25 octombrie 1872.

Nicolau Zigră, m. s. Vas. Nistoru, m. s. notariu. presedinte.

Diet'a Ungariei.

In 7 nov. cas'a reprezentantilor a tie-nutu o siedintia de la 10—12 ore, in carea n'a fostu nici o discussiune meritoriale, presentandu-se numai diferite reporturi, si petrecandu-se timpulu (aproximativ una óra) cu autenticarea procesului verbalu alu siedintiei precedinte, căci se escase o lunga desbatere a supr'a punctului referitoriu la petitiunile sub-sternute in cauza alegarii lui Ugronu si Orban in Udvarhely.

Ign. Helly răgă guvernul, se substerne casei unu planu de actiune pentru sesiunea curante a Dietei, pentru ca să-lu desbată cas'a si să statoreasca ordinea obiectelor de per-tratatu.

Trecendu la ordinea dilei, se procede la alegerea membrilor comisiunii ce are d'a se esmitre pentru desbaterea prealabile a cestiunilor militari. — Resultatul alegarii se va publica in siedint'a de luni, 11 nov.

Orsiora, in 1. nov. 1872. n.

(V.) Pră onorata Redactiune! Cu diu'a de astadi — si dupa o existintă de 106 ani — desfintarea definitiva a confiniului militaru romano-banaticu, devenită faptă implinită; dejă o

parte din corpulu oficerilor regimentului nostru ne parasira, — impartiti fiindu prin alte regimenter straine, — er osialtii din momentu in momentu astăptă ordinul d'a pleca cu totii; — aici in Orsiora va fi centrul unei brigade de hovedi ou una baterie de mitraliese, din care o parte ni si sosira.

Credem dar in aceste momente schimbătorie de sōrtea nostra cea destul de amara, a ne imprimi cu aceste litere, o santa datorintă de multiamita, fratilor si cunoscutilor nostri ce acă ne parasescu, precum si veteranilor remas in vîtr'a stramosiesca, pentru că intr'un restimpu de peste unu secolu, si sub o sistema destulu de grea si plina de fatige, conservara onoreea națională cu o perseverantă si eroismu demnu de numele romanu; da! istoria militara a acestei tieri, ce se poreclesce de patria nostra, dovedesce afirmatiunile noastre.

Acesti frati ce actă ni disera adio, ei au scisut luptă si mori pentru acăsta mastera patria, care in totu de un'a ii a nutritu si adaptat cu fieri si otetu pana in diu'a de astadi!

Dupa acăsta reprivire a supr'a trecutului nostru, permite-mi, pră onorate dle Redactoare, a ilustra printr'unu exemplu moral si iubirea de dreptate a guvernului austro-magiaru facia cu poporul graniciar, si cum ne insiela si jafuesc, foră mustare de conștiința, stepanitori nostri! (Despotii si tiranii n'au conștiinția. Red.)

Acum 4 ani, candu nemii din Viena se tocmiau cu ungurii ca să ne vindă acestora, ca pre dobitoce, pe candu pactul era aproape d'a se incheiat, cei dintai se pusera si vendura unu complesu de căte-va miș de lantie de padure seculară din compania Orsiovei; er cei din urma, adeca magiarii, stepanitori nostri de astadi; ca mai rafinati si sireti ce sunt — si pana a ne vinde definitiv nemii loru, se pusera — in mană legii din 8 iuniu 1871 §§. 1, 2, 3, 4, si 6, unde graniciarilor se recunoscă dreptulu de servitute pe diumatate din tōte aceste paduri, dise erariale, — se pusera si infinita monopolulu peste aceste paduri, si acum taia si devasta — (casă vandali si tatarii) si parte națională ce ni s'ar fi covenit dupa numită legă, si in astfelii de modu lotrescu, ca — candu comisiunea va veni să dea ómenilor parte la loru de 1/2, să gasescă pamentulu golu foră o nrea!

Mii de stangeni din aceste paduri, pre diumetate ale noastre, precum disei — se afa concentrati la oficiale cercuiali. — Acăstă este recompens'a data graniciarilor, cari si-au ver-satu sangele pentru patria si Imperatul!

Judeca acum, lume nepreoccupata si onorabila, judeca, daca noi in patria nostra nu suntem priviti in adeveru de o turma de animale!

— Veniti si dvostre, romanilor deakisti, si voi cuviosilor parinti Olteanu si Popasu si tu vesti-

Dar — să me intorc la propusulu de a discută acăsta cestiune cu onorabil'a asociatiune transilvana, si respective cu acei stimati dd. ce avura bunatate a combate cu atată energia in adunarea generale din Sebesiu — imbunatatierea stipendialor, — pentru că acăsta asociatiune, dintre tōte institutele de asta categoria, e unul mai generalu, adeca pentru toti Romanii, la care nu esiste deosebire teritoriale, familiare, con-sesiunale etc. — Din condițiile pentru concurenții sunt eschise tōte aceste *blasphonie*. Concurenții au se fia Romani. Atât'a totulu.

Onoratulu comitetu, credu că nu foră destula base a propusului radicarea stipendialor pentru filosofia, de la 400, la 450 fl; er ilustrul colonel barone Ursu, propunendu 500 fl, se vede că in tempulu petrecerei sale inde-lungate prin Viena si alte cetăți, a facutu es-priintis practice in acăsta privintia.

Nu s'apere propunerea comitetului, ori a duii Ursu — mi-e intenționea, ci voiu se aretu priu argumente neresturnaveri retaciare, eroreea comisa de adunarea generale prin re-spingerea projectului comitetului si acăstă in speranta că asociatiunea cu proasim'a ocasiune, la adunarea din Deva va binevoi a apretiui argumentele si emenda eroreea.

Dlu Dr. Stoianu si cu dlu Crisanu, asiā ni spune corespondintele Federatiunei de la adunarea din Sebesiu, sustineau că pentru unu te-naru crutiatoriu e destulu 400 fl; chiar si in Viena. Eu in adeveru nu pricepu pre dlu Dr. Stoianu. M'asiu fi fericitatu se fiu potutu fi de facia ca să-i audu argumentele, se-i audu modulu, cum să se faca asta minune?! Multu m'ar deobleagă si pre mine, dar credu că pre toti ati

pendișii, candu ne-ar invetiă acela „modus vi-vendi“, cum cu 400 fl. se reese in Viena!

Déca ar fi pronuntiatu acăstă unulu care n'are nici ideia despre vietă in Viena si de via-tia academică, nu mi-ar pară lucru asiā para-docsu, dar candu dlu Stoianu, care dupa cătu siu, a petrecutu o suma de ani in Viena, sustine asiā ceva, marturisescu că — nu-lu pricepu!

Ei potu asecură duii Dr. Stoianu, că cu 400 in tempulu de astadi, pre langa tōta economia, — necum in Viena, dar nici la o uni-versitate din Austria nu se poate esfi la cale.

Se poate că — acum 10—15 ani, pre candu si dlu Dr. St. si facea studiale la Viena, — vietuirea va fi fostu mai eficiență, că dlu Dr. pre atunci va fi fostu in stare, cu buna economia a esfi la cale cu 400 fl; dar — cine nu scie că astadi tōte sunt multu mai scumpe, unele pana si indeoitu mai scumpe, de cătu pre acelu timpu?! Romanul dice, cine a morit anu, anu l'au ingropat. Cine a reesit in Viena acum 13, 14 ani ou 400 fl. a fostu atunci, acum a trecutu bab'a cu colacii!

Potrivit, luati tarifele pretiurilor de atunci si de astadi si — ve veti convinge. Astadi cu 400 fl. poate că la nouă universitate din Clusiu dar de securu nici la ună altă in Austro-Ungaria întrăga nu e cu potintia a reesfi! Apoi — scumpetea face progresu si nu regresu. Ori ce evenimente nefavorabile — face de tōte se urca in pretiu, si apoi remanu urcate! — Metropolea face incepătul, cele latte cetăți provin-ciali si urma. Asiā d. e. s'a intemplat cu ca-tastrophele din 59 si 66. Asiā se scumpescu tōte cu ocasiunea expusetiunii locale in Viena, si credu că mai asiā vor si remană... In an. 1868 d. e. se capătă in Viena in careva sub-

urbu o chilie pentru 2 persone, cu serviciu cu totu, pentru 15 fl. la luna; in 1872 totu acea chilie nu o capeti diu 28 fl. In Graz se capătă in 1869 o camera de o persoană cu 7 fl. la luna, acum in 1872 totu pentru acea camera trebuie să dai 10 fl mai pucinu.

Pesta, de nu intrece dejă pre Viena, de securu stă pe o trăpta cu ea.

Si in proporție in care se scumpescu cortelele din dia in dia, se scumpescu tōte.

Ei bine; majoritatea adunarei generale din Sebesiu, sustină cumca sumă de 400 fl. e suficiente si pentru Viena. — Fia-mi permis u cu una scurta analiza să aretu imposibilitatea.

Unu tenere are fricirea d'a primă de la asociatiunea stipendiulu de 400 fl. pentru filosofia. I se dă la plecare de a casa una rata de 100 fl. Mai antau din astă suma trebuie să calatorescă pana la Viena; spesele vor fi, minim 30 fl. In Viena inainte de tōte i trebuie cortelul, dar pana ce-lu afă, mai spesăză cătă-va fioreni in otelul. Ambă, ambă pana dă de unu cuib in cutare suburbii, si déca-lu capata cu 12 fl. e multumitu. Voindu a-si asecură cortelul pana la primirea a 2 rate din stipendiu (pre 3 luni) lu costa 36 fl; acum are de a se inseri la universitate; i trebuie la filosofia mai pucinu 16 ore pre semestrul, a 1 fl. 5 cr. v. a. Acăstă suma impreuna cu tăcă'a de inmatricula-re face 20 fl. in urmă legilor academice, trebuie să se depuna in data, adeca anticipando. Pentru lumina si spalatu se punem numai 2 fl. la luna, pre 3 luni se punem numai 5 fl. — si éta capatāmu sumă de 91 fl! I mai restau 9 fl. din rată prima. Cu acăstă suma are să traiesca crutiatorul nostru teneru 3 luni de dile! se solvesca viptulu, incălditulu, să-si facă său

cărpescă vestimentele si caltiunii, să-si cumperi cărtile necesari, — cari sunt forte scumpe si cari, cu cătu sunt mai necesari, cu atat mai anevoie le capeta prin biblioteci!

Mai departe. E unu adeveru recunoscute si aprobatu de toti pedagogii că scopulu final alu ori-ce felu de educatiune este de a face din omu, membru folositoriu societății. Dar unu membru alu societății, déca doresce prosperitatea acesteia, neincunguratu trebuie să-o cunoască, să o studieze. Socialitatea e ună din caracteristicele esențiale ale omului. Nime nu va pretinde, ca unu teneru tramișu in Viena totu tempulu afora de orele de prelegeri, să-lu petreca inchisul in tōte patru păreti, isolatul de societate; căci atunci acel'a nu se qualifica pentru societate.

Pentru ori ce omu ce face pretensiunea d'a se numeră intre ómenii culti, este una necesitate a se inverti in societăți, cu atat' mai vertosu pentru unu studente; său celu pucinu se convina din candu in candu macar si numai cu colegii sei. Afora de aceea si de absoluta necesitate, ca — pre candu toti fiacarii si servitorii de pre tradele Vienei cetescu dăria, unu studente să se intereseze si elu măcar de nouătățile de dia. Ei bine, pentru acestea se rec

e si intre preoti minunate popa Alecsa si compania, veniti de ne scapati padurile din ghicarele protectorilor vostru, noa si poporului romanu preste totu neindurati despoti si tirani.

Nadlacu, 24 opt.

(*Impacatiunea romanilor cu serbi din comun'a mestecata Cianadulu-magiaru, in cau'a despărțirei ierarchice.*) Scindu că onorabilii cetitori ai acestui pretiuittu diuariu, — dar mai vertosu confratii nostri din comunele mestecata se interesădă de acăsta momentosă cestiune in istoria dreptu maritoreană nōstre biserici greco-orientale, mi-permitu a face cunoscutu rezultatul impacatiunei din comun'a mestecata Cianadulu-magiaru, unde ambele comisiuni emise de delegatiunile congruesuale tienura pertractarea in 23 si 24 opt. a. c.

La constatarea numerului poporatiunii de ambele naționalități, s'a adoptat de baza conscriptiunea din anul 1871, dupa care s'au aflatu 1670 romani, si 890 serbi, de totu 2550 de susfete; astfelii romanii sunt in majoritate precumpenitória, era proporțiunea numerică e: că pe 100 romani vinu 34 serbi; — dupa acăsta proporțiune romanii si alăseră de barbati de incredere 16, era, serbi 8 insi.

Constatandu-se aceste date, — s'a facut cercare a midilocii o complanare amica a controverzelor in urmatoriu modu.

Serbii in minoritate sustineau că ei, adeca stramosii loru, au contribuitu de că nu mai multu dar' de siguru in mesura egală la edificarea bisericei si la impodobirea ei; romanii insa li demustrara contrariu, si dupa multa discusiune — fratii serbi abia se potura capacă că impartirea aveai — in sensul Invoilei de la Carlovets — numai dupa proporțiunea susfetelor se pote intemplă. —

Astfelii apoi fratii serbi — dupa ce si dlu conducatoriu alu comisiunei delegatiunale serbe, protopresbiterul *Georgiu Nicoliciu* din St. Nicolau-u-mare, li spuse că, fiindu ei numai a trei-a parte a locuitorilor din comună — li compete numai a trei-a parte din avearea bisericăsca — se indestulira cu atât'a din valoarea bisericei carea se estima la o suma de 30,000 fl. v. a.

Inse sesiunea par. — fiindu mai de multu ocupata de preotul serbu, — o pretinsere de eschisiva proprietate a loru, — din motivu ca cea lalta sesiune ce o folesise preotul 10 manu, — deja la anul 1850 s'a vindutu in detrimentul bisericei, respective a parochiei romane, — dupa cum afirmara representantii serbi — chiar cu consumtimentul creditiosilor nostri romani!

Romanii respingendu acăsta insinuatiune, refusara ilegală pretensiune a serbiloru, cu o

indignatiune in cătu erau să sistiedie ori ce mai departe pertraptare cu serbi sfruntati; dar comisiunea delegatiunei nōstre, — avendu in vedere impregiurarea că, desi serbi pana acum sunt submanuati ierarchiei, respective juriadiuni diecesane romane, — totusi parte pentru că despărțirea loru s'a otarită deja prin Invocia reciproca, parts pentru că Ministeriul reg. ung. de cultu si de instrucțiune publică, — in urmarea remonstratiunilor Consistoriului serbescu din Temisiéra, — a opritu introducerea statutului nostru organicu pana la despărțirea definitiva a serbiloru, ordinandu a se sustine „statulu quo“, — au svatuitu pre ai nostri: ca se nu recedă de feliu de la incarcarea de complanare amica, — celu pucinu ou privire la cele latte intrebări mai esentiali rezervandu-si dreptulu de regresu in privint'a sesiunei din cestiune. —

Desi comisiunea nōstra a reflectat co-misiunei serbe că, in comun'a Cianadu in foata se afla numai una sesiune parochiala carea dupa estrasulu produsu din protocolul cartei funduarie nu e inscrisa ca proprietate a parochiei serbe ci a bisericei gr. or. comune si a romanilor si a serbiloru, carea conformu punctul VII alu invociei are să se imparta intre romanii si serbi egalminte, — totusi insusi dlu protopresbiteru *Nicolica* se sculă si conjură pre coreligionarii serbi ca nici de cătu să nu renunțe la pretensiunea loru si protestă cu o regretabile animositate in contra impartirei sesiunei, — in numele patriarchatului serbescu!

Vediendu deci creditiosii nostri romani că serbicosii serbi de feliu nu slabescu din pretensiunea loru, că densii, informati si fanatisati se tien ca scafulu de sesiunea parochiala, — că să scape de continuele si nedumeritele conflicte ce le aveau pana acum cu serbi; să scape de secaturile si mai vertosu de ingomfatul si intriganțul inventatoriu serbu, la indemnul dui protosincelui conducatoriu alu comisiunei nōstre *Andrei Fapp*, se inviora a se impacă intru tōte pana la sesiunea par. pretinsa de serbi ca eschisiva proprietate a loru, rezervandu-si dreptulu de revindecare pre calea procesului ordinariu atâtua a părții ce li compete loru cătu si a sesiunei vindute de fostulu preotu. —

Punctele de impacatiune cu serbi sunt urmatorele:

1. Biserica cu tōte apartenintele romane in proprietatea eschisiva a romanilor.

2. Romanii se deobliga a deadaună pre serbi cu a trei-a parte din valoarea bisericei, — adeca cu sum'a de 10,000 fl. v. a. despre care li-au datu obligatiune formale cu terminu de duoi ani, adeca la 24 octombrie 1873 se re-

spunda 5000 fl. si la 24 octombrie 1874 restulu de 5000 fl. v. a.

3. Pana la escontantarea acestei desdăunari, romanii lasa pe coreligionarii serbi in folosirea bisericei, tienendu-se servitulu ddișeu intr-o septemana in limb'a romana, er in cesa lalta in limb'a serba, conformu punctului X, din invoiéla. —

4. Estradandu romanii si primindu serbi obligatiunea amintita in punctul II, serbi in data se desfacu de ierarchia romana si se in corpora la cea serba.

5. Localitatea scolei, — conformu punctului II din invoiéla — se va folosi in comunu de ambele părți, pana candu romanilor li va fi necesitate de intregulu edificiu scolaru, era serbi vor fi in stare a-si edifica scola separata — la a caror spese romanii vor contribui pe diumetate.

6. Mai departe se deobliga romanii a contribui pe diumetate si la cumperarea unui fundu intravilanu pentru edificand'a scola serba.

7. Requisitele bisericei se impartu in trei părți, din cari serbi vor primi — dupa espira-re terminului de duoi ani — a trei-a parte, — cu exceptiunea celor proprii ale romanilor său serbiloru. —

8. Sesiunea parochiala ce o pretindu serbi ca proprietatea loru eschisiva, — remane ocupata de ei; dar romanii si rezerva dreptulu d'a o revindecă pe calea procesuala.

9. Din pamentulu scolei ($\frac{1}{2}$ sesiune) diumetate romane in proprietatea romanilor si diumetate se cede serbiloru.

10. Din capitalulu bisericei administratu si manipulatu in comunu pana la anul 1870 atâtua in obligatiuni, cătu si in bani gata, serbi vor primi a trei-a parte.

11. Cimiteriul si pe viitoru se va folosi in comunu, cu conditiunea ca din venitulu acesuasi romanii să capete dōue părți, era serbi o parte.

12. Protocolele matricularie remanu conservate in biserica romana; fiindu preotulu romanu indetoratu a dā preotului serbu datele si informatiunile necesarie la estradarea estraselor.

Adoptandu-se si subscriindu-se acăsta impacatiune de ambele părți, — prefecele romanilor se vedea seune de bucuria; era pre cativea mosinagi dintre coreligionarii serbi ii vedeau lacrimandu, sprimendu-si parerea de reu, că a ajunsu timpulu ca să se despărta de biserica in carea ei s'au boteditau! Suntemu detori a fi recunoscatori si multiamitori atâtua dui preotu alu nostru din Cianadu Jerosim Lutiaiu, — cătu si dui preotu din Nadlacu Vincentie Marcoviciu cari au conlucratu cu multu zelu in interesulu causei romane. —

Astadi sosiramu aicia in Nadlacu si manu vom cere a midilocii complanarea; inse prenum se suna, aici nu se va poté efectui asi de

unioru despărțirea; căci unii serbi fanatisati facu pretensiuni esagerate.

De alta parte unii dintre poporenii serbi inca adi declară: căci unii sunt de naționalitate serba, totusi nu vor să se despărta de biserica si scola romana, — căci ei abia sunt ca la vr'o 180 de susfete — si multi nici limb'a serba nu o pricepu, necum servitulu ddișeu in limb'a slavéna!

— P. —

Temisiéra, in 7 opt.

Terminul pentru lucrările de despărțire ierarchica a comunelor mestecate Ciacova, Denta sel. din prejuru, a fostu defisptu pre domineca 10 novembrie n. precum am si informatu pre domnii membri ai comisiunei concernante si pre altii ce sunt mai de aproape interesați in acăsta causa. Astadi primili insa o epistolă de la protopopulu serbu Tabacoviciu, prin care me insciintieau că densul domineca in 10 nov. nici intr'un tipu nu se va infacișa la facia locului, si a amenat terminul pre d'a de 1/13 nov. adeca mercuri.

Astfelii fratii serbi, daca ar depinde numai de la ei, ar amenă despărțirea *ad graecas calendas*, si daca nu li vomu opune zelu si energie, intentiunea li va si succede in parte. Eu, de siese dile cuprinsu de grele friguri si de presinte jacendu, nu potu paraliză intentiunile comisiunei serbe si nici nu voiu poté participa la pertraptarea din 1./13 nov. — Astfelii fiindu, sum constrinsu a-mi depune mandatulu de membru alu comisiunei rom. in cau'a de despărțire a comunelor bisericesci mestecate, pentru ca să se denumésca de timpuru altulu in locul meu spre a se poté infacișa in amintit'a dia la Ciacova.

Insciintieau despre acăsta pre toti cei interesați in acăsta causa.

Stefanu Adamu, advocate.

Din giurului Bocsiei, brumarelu 1872.

Fie-care popor, fie-care națiune are simtiul de recunoștința si multiamita facia de eroi si binefacatorii sei. Astfelu si romanulu are, ba posiede in mesura mai mare recunoștința si multiamita catra acoi barbati, cari cu abnegatiune de sine si cu iubire sacra au aparatu existintă națiunei.

Acăsta assertiune asi poté-o dovedi cu destule fapte. — Una din acestea este pfa recunoștința si multiamita a romanilor nostri facia de eroii si binefacatorii loru — nomitu de straini „regele mărtirilor“ — ce se manifesta in mai multe părți, si anume in orașul Aradu, unde brav'a inteligintia romana sciu ca totu de una a dovedi lumei, că in adeveru e insufletita de zelu națiunalu. Ei dovedira si la moarte si dupa moarte bravului erou Avramu Jancu si aretara lumei prin celebrare,

date positive, si din Graz, unde relativintate sunt mai estime.

Pentru cortelul numai 9 fl. la luna, viptu foră dejunu 18 fl. spalatulu, incălditulu si lumanu numai 4 fl.; croitorulu 5 fl.; caiunariulu 2 fl.; cărti de studie 2 fl. Si — éta că pana aici avemu 40 fl. pe luna. — Am pusu pretiurile cele mai moderate; fie-care studinte va dice că sunt *pré moderate*; — dar n'am pusu *dejunu*, n'am pusu recreatiune de feliu, n'am pusu recusite, bani colegiali si de drumu, ba inca am eschisul cu totalu pre acelu teneru de la ori ce societate, l'am desbracatu si de posibilitatea de a certi vre-o fóia publica, — si cu toate acestea stipendistulu nostru atâtua de crutatoriu, remane pre luna cu unu deficitu de 7 fl! Repetescu că nu intielegu cum dd. la Sebesiu au potutu calcula? Dar ori cum vor fi calculati, acelu calculu trebuie să-lu restranga toti stipendistii. —

Vediendu deci că 400 fl. nu potu să ajunga pentru unu teneru, ori cătu de crutatoriu să fie acel'a, — se nasce intrebarea: Ce să faca? Cum, in ce modu să-si acomodeze vieti? — Nu voiu a presupune că li se va face nefericit'a pretensiune, ca să se faca servitori, ca si multi gimnasisti prin Blasiusi si pe la alte institute de pre la noi! Ci — se va dice pote, că acei stipendisti se deo căteva ore de instrucțiune privata! Acăsta in a adeveru ar fi unicul midilociu si refugiu, — cătu de raru si de cu greu se gasescu atari ina ocasiuni! dar si candu să-si capete, să ne intrebămu: pentru care scopu se trimitu stipendistii pre la universități? Eu credu că, nu ca să-si pierda timpul instruindu pre altii si pentru ca insisi ei se invete cătu mai multu.

Se pretinde de la unu stipendistu ca in fie-care semestru se produca dōue său celu pucinu unu coloquiu, cu eminentia, pentru cari trebuiece timpu, cu atâtua mai vertosu, căci ei au să se lupte pre langa altiele, cam de rondu, si cu limb'a, si afara de acăsta cu completarea defectelor in studiale pregatitorie, cari la noi in tōte gimnasiale Ungariei facia cu ale Cislaitaniei sunt forte mari. Aceste defecte trebuie să le suplinescă la universitate. Voindu a implementa acestea cu conscientiositate, unde mai ramane stipendistilor nostri timpu pentru lectiuni private?

Ori cum vom privi si pipai asta cestiune, asertiuza dui Dr. Stoianu e departe de realu. Eu rog deci atâtua pre dlu St., cătu si pretotii acesia ce la adunarea din Sebesiu sustinuta parerea dsale, ca să recugete la acestea cu inima nepreocupata de trecutu, si — la adunarea viitoră să conlucre la urcarea stipendialorul pentru universitate la 500 fl. minimum, — ce dupa impregiurările de astadi nici de cum nu e multu.

Fia-mi permisul a reflectă căteva pucini inca la una cestiune de importantia pentru stiplandi.

Sum informatu de unii stipendisti ai on. asociatiunei transilvane că li s'ar fi spusu respicatu, cumca stipendiale loru sunt aplacitate pentru ascultatoriori de filosofia, numai pe trei ani. Acăsta, — pote să fie adeverat'u, dar — dupa mine — nu are intielesu.

Este adeveratu că cursulu pentru filosofia dupa lege este numai de 3 ani. Inse indestulise-va cineva, mai vertosu Asociatiunea, numai cu unu absolutoriu simplu, care nu are nici una insemnata la aplicatiunea respectivului? —

Acăsta e intrebarea cea mare. Eu credu că nu. — Asociatiunea credu că va pretinde de la stipendistii sei censura — său celu pucinu doctoratulu. In cursulu de 3 ani inse aceste esamene nu sunt ou potintia si ar fi absurdul a le pretinde. Cursulu de 3 ani pentru oricare specialitate abia ajunge pentru a se introduce in vastulu studiu; studiul fundamentalu dupa aceea trebuie să-lu începe. Chiar si numai

printru doctoratul se receru 5 ani, său celu pucinu 4 ani, deoarece vre unu rigorosu i cade in specialitate. Censur'a profesorale e său celu mai dificile esamenu dintre tōte esamenele de universitate, si nici la o universitate europénă nu se observa atâtua severitate si scrupulositate la acestui esamenu casi la noi in Austria, specialu in Cislaitania. Timpulu necesariu pentru depunerea unui atare esamenu, de catra unu studinte romanu, nu-lu potu spune din cauza că eu nu cunoscu in tōte Transilvania nici unu Romanu care ar fi facutu censur'a profesorale la vre-o universitate germana. Credu inse că dupa ce nemtilorul insisi li trebuiece celu pucinu 6 ani, cu atâtua mai vertosu va fi de lipsa atâtua timpu pentru unu Romanu.

Mi se va dice: Oare nu potem si foră censiura, numai cu doctori? — Ba da! eu sum de unu acordu; — numai cătu legile sustinătoare nu sunt de acordu! Ce e dreptu, acelle legi si au mancatu panea, nu mai sunt corespondiente temporale si compusetiunei statului; dar — sustau!

Aceste legi sunt fabricatulu sistemului nemitorului Bach, care precum nu este cunoscute, tōte le menia pentru germanisare si numai germanisare. Pentru ea tōte institutele si specialu gimnasiele să le pote face germane,

instrumente de germanisare, facuse legi ca profesorii să fie numai censurati, era la censiura se faceau astfelii de pretensiuni, incătu unui negermanu era postea potintia a corespunde!

Dar astadi, cum am disu, aceste legi si au mancatu panea. La noi, specialu in Ungaria si Transilvania, lauda ceriului că, chiar egemonii magari stau in asta privintia cătu se poate de reu.

Dar nici din căci in pările austriace pure, nu mai au intielesu aceste legi. Am auditu pre cei mai renumiti profesori de la universitate sprimandu-se contra loru, in cătu pentru profesorii gimnasiali. (Profesorii din Viena Fenzl, Schmarda, Reis; din Graz, Peters si Schmidt, ce astadi se asta in Strassburg.)

Dar la totu casulu, chiar si candu nu s'ar recere censiura de la stipendistii asociatiunei, din ori ce punctu de vedere se recomenda, ca stipendiale să se acorde minimum pre cinci ani ca astfelii stipendistului fiindu securu de ele, să se pote intocmi si să-si pote imparti tempulu si studiale — nu din punctulu de vedere alu esameneloru, ci pentru că noi avemu lipsa de omeni perfecti de specialitate, de barbati cu studia fundamentali, de maestri si profesori adeverati, er nu de carpaci.

E in forte mare retaciare asociatiunea, daca crede — precum observai mai susu, că va prestă națiunie mai mari folose, sustinendu cu stipendiale sale in decursu de 6 ani pre 2 teneri, in locu de unulu.

Am sustinutu si sustinu, că mai bine unu maestru, decătu duoi, ba decătu si trei carpaci.

Fia-mi permisul a atrage atenția on. asociatiuni si respective a onoratului comitetu a supr'a acestorui impregiurări.

Gretiu in octombrie 1872. Publiu.

parastasului in memoria nemoritorului Janeu si prin portarea veloului negru, ca Janeu a fostu acelui bravu barbatu, care a adoratu scump'a sa natiune, pentru care cu atata eroismu s'a luptat.

In astfel de recunoscintia si detorintia credu ca fie-care comuna romana va cautá se imite pre bravii Aradani.

Precum sum informatu de mai multi cunoscuti si amici din Bocsa montana, acolo si in comunitatea Vasiova, pe cari numai unu podu le desparte, — comitetele parochiali gr. or. au si provocatu pre preotii loru, ca celu pucinu in un'a din bisericile loru, daca nu in ambele, se se serbedie catu mai curandu intru memor'ia bravului luptatoriu Janeu unu parastas.

Auditii romanilor din tota anghiuile Ungariei si Transilvaniei! Faceti si voi toti asemenea; dovediti lumei, ca Janeu vi-a fostu si vi este idealulu caruia v'nchinati si pe care-lu adorati.

Unu „Albinistu.“

Moniomu, (cottulu Carasiu,) in opt.

Pre stimate Domnule Redactoru! Credu ca voi fi bine primitu venindu cu o scire imbucuratoare pentru ori care romanu a carui inima semte romanesca si doresce prosperarea causei nostre nationali.

Comun'a Moniomu e o comună in cerculu Resitiei, micutu si seraca. Ea mai pana ieri a fostu — si eu totu dreptulu, considerata de o comună de totu inapoiata atat in afacerile ei bisericesci catu si in cele scolare.

Biserica nostra, carea mai pana ieri era o ruina intristatoriu, astazi ni-e spre mandria si cu mangaiere de sufletu privim la ea, acum reedificata in stilu modernu si decorata dupa recerintile artei. Reedificarea si decoratiunea bisericii s-au esoperat prin oferte benevoile din partea mai multoru bravi sateni — seraci in cele materiale, dar avuti si nobili in cele susfetesci. Dintre acesti bravi sateni amintescu numai d. e. pro bravulu economu Moise Jonu, carele cu spesele sale a zugravuit frontispiciul bisericei. Altii au daruitu cate 2—3 fl. precum: Petru Jurca, Teodoru Munteanu, Jonu Meila, Nicolae Petricu scl.

Asia si sessulu femeiescu, inspirat de semtiul sacru alu religiositatei, springesce biserica, cu multa caldura; Rebeca Petricu, Magdalena Adamu, Anastasi'a Barbu si inca alte sorori, iubitorie de biserica, contribuia forte multu pentru decorarea bisericei.

Crestinii nostri ca se adunca si scola in asemenea stare cu biserica, au luat in preliniarulu comunei o suma anumita pentru reedificarea ei carea de presinte se afla inzestrata cu tota obiectele de invetiamentu.

Credi, pre stimate domnule Redactoru, ca noi am face poté si mai mari si mai rapedi pasi in progresu, de nu ne ar impiedecat unele spirite rele cari corumpu pre bietulu poporu. Dar lauda Domnului ca astfelu de spirite de unu timpu incocia, nu se pre ivescu in comun'a nostra, sciindu ca, dupa ce poporulu a inceputu a se destupta, nu sunt bine primiti. Deo Ddieu s'audimu din tota partile totu despre bine si despre astfelu de inaintare in biserica si scola nationala.

Toma Jacobescu,
docinte gr. or.

Beiisinu, in 30 opt. 1872.

Pre onorate Domnule Redactoru! Ai bu-netea a publica in pretiuitulu diurnal, ce redigi, urmatorulu computu despre banii societati de lectura a tenerimei gimnasiale din Beiisini, catu au fostu sub priveghierea si responsabilitatea mea in anii scolasticci 1868/9, 1869/70, 1870/1 si 1871/2. Caus'a intardiatei publicari nu e cea malevole insinuata de te-nerii: Georgiu Lazaru si Jsaia Bosco, ci simplu aceea, ca am asteptat reconstituirea numitei societati pre anulu scolasticu curinte, ca se-i predau in ordine tota actele si lucrurile, fosta sub priveghierea si responsabilitatea mea.

I.

Veniturele societati de lectura pre anii 1868/9.— 1869/70.— 1870/1 si 1871/2.—

1. In anulu scolasticu 1868/9, cassariulu Alessandru Draganu a incassatu de la membri 15 fl. 60 cr.

Conducatorulu societati Teodoru Rosiu a incassatu la capetulu an. scolasticu 8 fl. 30 cr.

2. In anulu scolasticu 1869/70. cassariulu Georgiu Lazaru a incassatu de la membri 23 fl. 10 cr.

Conducatorulu societati la capetulu anu-i a incassatu 14 fl. 30 cr.

3. In anulu scolasticu 1870/1 cassariulu Gavrilla Ardeleanu a incassatu de la membri 28 fl. 65 cr.

Conducatorulu societati la capetulu anu-i scolasticu a incassatu 11 fl. 30 cr.

4. In anulu scolasticu 1871/2 cassariulu Demetru Kováry a incassatu de la membrii societati 29 fl. 85 cr. sum'a incassata de la membri in cei 4 ani face — 131 fl. 10 cr. La acest'a adaugendu-se 50 fl. v. a. donati de ilustritatea Sa dlu Episcopu Josifu Papp Szilagyi. Sum'a foata sub pr-vighierea si respundibilitatea conducatorului face dara 181 fl. 10 cr.

II.

Erogatiunele societati de lectura in anii 1868/9. 1869/70.— 1870/1 — 1871/2.

1. In anulu 1868/9. a spesitu cassariulu pe langa cuitantie la olalta sum'a de 15 fl.

2. In anulu 1869/70, a spesitu cassariulu la olalta 9 fl. 3 cr.

3. In anulu 1870/1 a spesitu cassariulu la olalta 26 fl. 78 cr.

4. In anulu 1871/2, a spesitu cassariulu la olalta 7 fl. 80 cr.

Prin conducatorulu societati Teodoru Rosiu s'a solvata urmatorele spese:

1. Negotiatorului Demetru Negreanu pentru lumini la parastasulu tienutu pentru S. Vulcanu in anulu 1868/9 — 1 fl. 80 cr.

Totu pe lumini la parastasu in anulu 1869/70 — 1 fl. 80 cr.

La parastasu in anulu 1870/1 pe lumini si till-anglais 4 fl. 46 cr.

La parastasu in anulu 1871/2 pe cuie, lumi-ni si alte menunte 2 fl. 50 cr.

2. Compactorului Wachter:

Conto restantu dnu anulu 1870/1 — 8 fl. 90 cr.

Pentru 8 tomuri Encyclopedie legata, 4 fl. 80 cr.

Unu tomu istor'a Cantu Cesar, legatura 50 cr.

Unu tomu legatura „Transilvania“ 40 cr. Papiru 1 fl. 20 cr.

Utensili de scristu 94 cr.

3. Librariului Filtsch in Sibiu:

pentru Ahn simb'a germana 45 cr.

„ Nanian Zoologia 1 fl. 40 cr.

„ Botanica 1 fl. 10 cr.

„ Mineralogia 1 fl. 10 cr.

„ Poni Chimia 3 fl. 40 cr.

Eustatiu Geometria Elementara 68 cr.

Angelescu Arithmetica 2 fl.

Algebra 84 cr.

Hajdeu istor'a critica a Romanilor fasc. 1. 3 fl.

Nanianu Fisica 2 fl. 50 cr.

Angelescu Geometria 2 fl. 50 cr.

Hajdeu istor'a critica fasc. II. 3 fl. 6 cr.

Portulu acestora in 3 renduri 1 fl. 56 cr.

4. Pentru legarea Nanianu Fisica, Ange-leescu Geometria, Poni Chimia 1 fl. 50 cr.

5. S'a cumperatu „Dictionnaire d'Etymo-logic daco-romane de Cihacu“ 3 fl. 50 cr.

6. Tass'a la societatea stului Stefanu 3 fl.

7. S'a cumperatu filosof'a de Enacianu 4 fl.

8. Lui Ioan Pallade s'a datu pentru strune si arcuri 3 fl. 50 cr.

9. Lui Alessandru Campianu strune 2 fl.

Sum'a totala 127 fl.

Combinandu-se dara incursulu de 181 fl.

10. cr. cu erogatulu de 127 fl. remanu inca sub priveghierea si responsabilitatea conducatorului 54 fl. 10 cr. v. a.

Documentele acestui computu s-au afflatu si se afla si acum la mine unde dlu Georgiu Laz. ca beiisianu ce e, le potea, si de aci incolo le va poté vedea. In catu se atinge de alte insinuati malevole, mi rezervezu dreptulu a reveni la densele nevrendu de asta data a me dimite la polemie cu domnii interpellanti. In catu se atinge de alti bani ai societatii, care sunt in obligatiuni la directiunea gimnasiale, aceia nefindu sub priveghierea si responsabilitatea mea, nici nu s'au luat in cadrul acestui computu, asta inceputu in credintă pre ori si cine, si pre domnii interpellanti, ca sunt in mana cre-dintiosa si sigura. Teodoru Rosiu m. p. profesore.

Varietati.

= („Amiculu poporului“) calendariu romanu pre anulu 1872, redesu si edatu de dlu Visarionu Romanu, a esitu de sub tipariu si se poate capeta de la locurile indicate in avisulu celu alaturam acescui nru. Limba si stilulu adeveratu romanesca in care se tratada diferite teme in acestu calendariu, sunt destule motive ca fie-care romanu se-si procure „Amiculu poporului.“

† (Necrologu.) Nicolau Bolocanu, par-vicar. prot. si asesoru consist. din Sculia, im preuna cu filii: Stefanu, capel. gr. or. — Petru, docinte in Sacosulu turcescu si fi'a Sarra Popoviciu, preotesa in Tolia, cu inima doioasa aducu la cunoscintia tuturor amicilor, cunoscutilor si consangenilor, reposarea fiului seu, si respective a fratelui loru Demetru, fostu administratore par. in Cerna, in estate de 39 de ani, lasandu in doliu doi filii si cu soci'a sa. — Reposatulu a fostu unulu dintre cei mai bravi preoti si stimatu si iubitul de toti cati l'au cunoscute. — *Fia-i tierin'a usiora si memor'ia binecuvantata!*

(Avisu.) P. T. Domni, cari voiescu a-si mai procură Cursulu de practica gradinaritului si de economia casei, se binevoiesca a se adresă de aci incolo la subscripstu in Fagarasul.)*

* Cele latte diarie nationale inca sunt cu tota ono-re rogate, a reproduce acestu anunciu.

** (Impartirea fondului) de 16,000 fl. alu musiciei regimentului romanu-banaticu se executa fratiesce intre dd. oficiari, adeca cei din pensiune nu capata nimicu, cei transferati asemenea, natiunea primesce numai 1000 fl. pentru d'a se stipendiá unu filiu de oficiaru! Amara impartire fratiesca, — dar astfelu se intielege si practica fratietatea in tiér'a unde stepanescu impilatorii de popora.

*** (Alegerea de protopopu) pentru trac-tul Meodiei — ni se serie din Orsiova — se va esecutá prin resp. sinodu prootterescu, in 29 opt. v.

— (Statisticu din granita militare) Cu dfa de 1. nov. a. c. asia numit'a parte banala a fostei granitie militari incorporandu-se la Ungaria, aflatam de lipsa a areta in cifre relativile teritoriale si de poporatiune ale acestei parti a tierii, predate magiarilor spre a o stepani si feriof. — Poporatiunea totale a regimentului de Petervardein este 83,248, aceea a comunitatei militari Petervardein 4597, aceea a comunitatei militari Carlovets 4874, Semlinulu 10,046. — Regimentulu milit. ban. nemtescu 97,627, comunitatea militare Panciova 16,888. — Regimentulu milit. ban. serbescu 86,478, comunitatea milit. Bisericu alba 8284. — Regimentulu milit. rom. ban. 98,260. — Batalionulu ciaichistilor de la Titel 34,358. Poporatiunea totale a conf. militare, incorporata la Ungaria, este 444,660 de suflete, dintre acestea 224,266 de secuili barbatescu, si 220,394 de celu fameesou.

Pe teritoriul regimentului mil. de Pe-tervarden sunt 3 orasie libere sau privilegiate, 1 opidu, 21 de sate si 14,940 de case. Pe teritoriul regimentului ban. germ. 1 orasie libera, 1 opidu, 33 de sate, 14,487 de case. Re-gimentulu ban. romanu: 4 opide, 95 de sate, 11,953 de case. Regim. ban. serbescu: 1 orasie libera reg. 1 opidu, 57 sate, 13,358 case. Ba-talionulu ciaichistilor de la Titel: 2 opide, 12 sate, 4647 case.

Dupa confesiune poporatiunea numera: in regim. de Petervardein 24,380 rom. cat., 40

gr. cat., 5 armeniani, 70,172 gr. or., 10 arme-niani neuniti, 7178 luterani, 144 calvini, 12 na-zareneni, 827 israeliti. In regim. ban. germ. 24,479 rom. cat., 11 gr. cat., 75,057 gr. or., 43 armeniani gr. or., 11,216 luterani, 3442 cal-vini, 15 unitari, 5 nazareneni, 247 jidovi. — In regim. ban. serbu: 12,638 rom. cat., 48 gr. cat., 80004 gr. or., 1664 luterani, 265 elve-tiani, 144 ovrei. — In regim. ban. romanu: 9812 rom. cat., 8 gr. cat., 88,017 gr. or., 297 luterani, 7 calvini, 123 jidovi. — In batalio-nulu de la Titel: 2412 rom. cat., 166 gr. cat. 11 armeniani cat., 30,211 gr. or., 1218 lute-rani, 122 calvini, 3 unitari, 8 nazareneni, 166 israeliti. — Arealulu singuratoceilor regimene: Peterwardein 54·11 mile, celu ban. germ. 41·45 mile, celu ban. serbescu 30·61 mile, celu ban. rom. 102·05 mile patrate, batalionulu de Titel 15·78 mile. Din acest'a se vede ca romanii posiedu celu mai mare teritoriu, ei fiindu si la numeru mai multi. — La olalta deci s'au in-corporat Ungariei 244 de mile patrate sau 5·23% a teritoriului totala a coronei st. Ste-fanu. — Impartirea politica nu e inca decisa, se vorbescu inca ca se vor infinita mai multe comitate dintr-o colectie disparate sub si dupa dom-nia turcelor.

Concursu.

Pentru statiunea de invetitoriu la scol'a confesionala gr. or. romana din comunitatea Birdu, cotta Temisiului, ppratulu Jebelului, se publica concursu cu terminu pana in 29 opt. a. c. st. v.

Emolumintele sunt: in bani 60 fl. v. a. 16 metri de grâu, 20 metri de cucerudiu, 50 lb. de clisa; 50 lb. de sare, 12 lb. luminari, 6 stan-geni de lemn din cari se va incaldu si scol'a, 2 jugere de livéda, si cortelul liberu cu 1/2 jugeru de gradina.

Doritorii de a ocupá acestu postu, sunt avisati a-si tramite resursele documentata conformu statutului organicu si adresate comitetului parochialu, catra d. protopresbiteru Ale-ianoviciu in Jebelu. (Zsely.)

Birda, in 8 octobre 1872.
3—3 Comitetulu parochialu, in contielegere cu dlu protopresb. tract.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de capelanu sistemizatu prin ordin. venerabilului consistoriu eparchialu din 12 oct. a. c. nr. 693, pre langa parochulu si asesorulu consistoriusu Ioanu Stefanoviciu din Mutniculu-mare, prottulu Caransebeiului. Emolumintele sunt: 1/3 parte din sesiunea parochialu si din venitele stolari. — Doritorii de a ocupá acestu postu au se substernă resursele instruite in intielesulu stat. org. adresandu-se catra comitetului si sinodulu parochialu para la 10 noemvre c. v.

Mutniculu-mare in